

УДК 94(487)

Світлана Лісіна

**ЛЬВІВСЬКІ РЕГІОНАЛЬНІ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

У статті представлено регіональні енциклопедії Львова та області як інтеграцію накопиченого матеріалу про місто і основний ресурс регіону. Автор також спробувала дати характеристику структури та основних вимог до формування регіональних енциклопедій для вдосконалення підготовки публікацій такого типу.

Ключові слова: регіон, мала територія, краєзнавство, енциклопедистика, регіональна енциклопедія.

Пізнання своєї країни в усьому її різноманітті – найважливіше завдання держави і суспільства. В даний час є нагальна потреба у створенні національного енциклопедичного ресурсу, в якому була б представлена різнобічна, уніфікована і достовірна довідкова інформація про всі українські регіони та малі території. Це пов'язано з повсюдним поживленням інтересу до регіональної історії та культури, з розширенням ділових і культурних зв'язків між різними регіонами України, з розвитком внутрішнього та міжнародного туризму.

Формування такого ресурсу цілком відповідає завданням сучасної державної культурної політики – створення сприятливого для становлення особистості інформаційного середовища за допомогою забезпечення доступу до національних інформаційних і культурних ресурсів. В Україні накопичено унікальний по повноті і різноманітності комплекс довідкової інформації про регіони країни. Йдеться про регіональні (обласні, районні, міські) енциклопедії та енциклопедичні довідники. У типологічному відношенні регіональні енциклопедії можна поділити на: універсальні; галузеві (історичні, географічні, етнографічні); біографічні (матеріали про людей, пов'язаних з краєм); тематичні (відомості про історичні події, пов'язані з регіоном). Прикладом таких видань часів незалежності України є такі енциклопедії: «Закарпаття» [5], «Коломийщина» [8], «Криворіжжя» [9], «Ічнянщина» [7] «Бердянськ» [31]; енциклопедичні довідники: «Полтавщина» [20], «Чернігівщина» [29], «Сумщина в іменах» [23], «Київ» [15]; енциклопедичні словники: «Тернопіль» [24], «Івано-Франківськ» [13], «Лемківщина» [4], а також галузеві та тематичні енциклопедичні видання регіонів: «Енциклопедія мистецтва Полтавщини» [11], Морская энциклопедия Одессы» [19], «Енциклопедія історії та культури карпатських русинів» [6], «Митці Буковини» [18] та ін.

Регіональні енциклопедії є виключно цінними джерелами відомостей про минуле та сьогодення різних регіонів і населених пунктів України. У них міститься найрізноманітніша інформація з регіональної історії, географії, етнографії, економіки, культури, мистецтва, демографії, фольклору та ін. Включені біографічні дані про людей, життя і діяльність яких було пов'язано з тим чи іншим краєм. Унікальність матеріалам, що публікуються в регіональних енциклопедіях додає те, що більшість з них складено на основі вивчення невідомих досі документів із регіональних архівів і підготовлено в результаті багаторічних кропітких розвідок місцевих вчених і краєзнавців.

Теорію енциклопедичних видань, зокрема і регіональних, досліджено у працях багатьох вчених: Н. Черниш [27–28], Т. Добко [1], М. Железняк [12] та інші. Значну кількість публікацій з означеної теми можна умовно поділити на декілька груп. Перша – теоретичні викладення, що розглядають концепції, загальні принципи й підходи до формування, систематизації, особливостей регіональних енциклопедій. Друга – опис практичного досвіду функціонування та основних характеристик існуючих регіональних енциклопедичних видань у соціально-комунікаційному середовищі. Дослідниця енциклопедичної справи Н. Черниш подає сучасну типологію енциклопедій, які вона розрізняє за цільовим призначенням, читацькою адресою, характером інформації, за структурою, обсягом, форматом [27]. Значну роль у представленні досвіду підготовки регіональних енциклопедій відіграють праці з енциклопедистики, виголошені під час Міжнародних наукових конференцій «Українська енциклопедистика» [25–26]. У доповідях обговорено широке коло питань з енциклопедичної справи в Україні та за кордоном, питання методики і методології створення енциклопедичних видань різних типів.

Нормативні документи досить поверхово подають поняттєве значення основних термінів і тлумачень. Так, стаття 12 закону України «Про інформацію» зазначає, що інформацією довідково-енциклопедичного характеру є систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище [22]. А у ДСТУ 3017-95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення» регіональну енциклопедію

згадано лише у примітках до поняття «енциклопедія»: «розрізняють: регіональну (універсальну або спеціалізовану) енциклопедії» [3].

Словник основних термінів у посібнику Г. Швецової-Водки подає тільки поняття енциклопедії: «довідкове видання, що містить в узагальненому вигляді основні відомості з однієї чи усіх галузей знань та практичної діяльності, викладені у коротких статтях, розташованих за абеткою їхніх назв або систематичному порядку», а регіональну енциклопедію як вид видання не представлено [30, с.56].

Мета статті – здійснити аналіз теоретичних аспектів творення та функціонування регіональних ресурсів України через регіональні енциклопедії; визначити основні складові означених ресурсів; довести ефективність застосування регіональних енциклопедій для суспільного використання.

У даній роботі нами зроблена спроба розглянути проблеми та перспективи розвитку енциклопедистики в окремому регіоні України. Джерелами дослідження виступають публікації про регіональні енциклопедії, матеріали конференцій, офіційні сайти організацій, які займаються виданням енциклопедій.

Аналіз наявних видань дозволяє визначити основні характеристики енциклопедій про малу територію. В першу чергу, ці видання різняться за територіальною ознакою: енциклопедії, присвячені одному населеному пункту (місто), адміністративному району, кілька адміністративних районів [16, с.270; 17].

Підготовка будь-якого енциклопедичного проекту – найважливіша умова подальшого розвитку регіональної науки, що допомагає кращому розумінню сьогоденного стану справ в регіоні. У енциклопедичних статтях про адміністративно-територіальні одиниці можуть бути представлені наступні пункти: дата утворення, адміністративний центр, площа території, кількість населення, коротка історія, інфраструктура історична і сучасна. Вся статистична інформація дається по можливості в динаміці. Понятійні статті повинні містити період існування адміністративно-територіальної одиниці, укази про їх введення і ліквідацію, вищі і нижчі адміністративні одиниці, статуси адміністративних центрів, керівні структури. В кінці статті або після неї (у вигляді таблиці) бажано дати перерахування керівних осіб (прізвище, ініціали, період управління). Регіональна енциклопедія може бути насичена ілюстраціями. Статті про великі адміністративно-територіальні одиниці можуть доповнюватися картами, на яких вказуються межі і назви адміністративних одиниць, адміністративні центри та найбільші населені пункти, дороги, промислові підприємства, річки, озера та ін. Сучасні населені пункти ілюструються фотографіями.

Найбільшу частину регіональної енциклопедії за кількістю статей присвячено, як правило, видатним діячам всіх галузей науки, техніки, літератури і мистецтва, суспільно-політичного життя. При вирішенні питання про включення в словник тієї чи іншої біографічної статті необхідно, перш за все, керуватися сформованими науковими уявленнями про внесок діяча в розвиток науки, актуальністю і значимістю його спадщини. Відбір статей в словнику енциклопедії повинен проводитися з великою ретельністю на основі експертних оцінок значущості їх діяльності, вкладу в відповідну галузь знання.

Існують загальні статті – це статті про науку, наукові терміни і біографічні статті. Так, у біографічних статтях спочатку подається прізвище діяча, про якого йдеться в статті, потім ім'я та по батькові, псевдоніми, роки життя, визначення його як суспільної особистості, наукові звання та ступені або найвища посада чи військовий чин, яких діяч досяг у своєму житті. Далі – місце народження, визначається походження і йде мова про виклад перебігу самого життя особистості. Найбільш досконалою тут є хронологічна форма викладу подій життєпису діяча – вона дає читачу уявлення про розвиток особистості героя статті в обставинах суспільства.

Статті енциклопедичного видання, написані різними авторами, з різних тем галузі, зазвичай розташовують у порядку алфавітної послідовності їх заголовків. Так читачу зручніше відшукати відомості за назвами подій, іменами особистостей чи термінами. За заголовок статті береться прізвище або ім'я історичної особи, загальноприйнята назва події з роком, у якому вона відбулася, термін або назва.

Кожна стаття в енциклопедії містить кілька наступних, певною мірою, автономних інформаційних одиниць.

1) Назва статті дається відповідно до сучасних норм української мови, наводиться наголос, для іншомовних імен і назв наводиться оригінальне написання, до іншомовних термінів дається етимологічна довідка, до неї вказуються синонімічні форми існування поданої назви.

2) Дефініція – це не формальний початок статті, а коротке науково точне сучасне визначення поняття, викладене в доступній формі. Якщо зміст терміну з моменту його появи змінювався, то історію трансформації його розуміння слід давати в тексті, а не в дефініції. Дефініції для термінів одного порядку (народи, географічні об'єкти і ін.) повинні бути по можливості однотипними.

3) Текст статті в енциклопедії повинен повідомляти читачеві комплекс відомостей про предмет, об'єктивно висвітлювати події, явища, факти без нав'язування авторських оцінок. У тих випадках, коли викладена тема носить дискусійний характер і в науці не існує єдиної точки зору з цього питання, наводиться трактування дослідників із зазначенням їх наукових шкіл і імен. Статті, на які потрібно дати посилання, можуть відзначатися курсивом.

4) Пристатейна бібліографія включає: авторитетні в науковому світі монографії, навчальні посібники для вузів, архівні джерела, факсимільні видання, бібліографічні покажчики, офіційні атласи, карти, в рідкісних випадках – статті з наукових збірників і журналів. Література включається на українській мові і в оригінальному написанні. При цьому наводиться література тільки по конкретному питанню.

5) Ілюстрації в енциклопедії (спільно з картами) займають до 15% обсягу. При ілюструванні слід виходити з того, що ілюстрації служать не тільки елементом художньо-поліграфічного оформлення, а й доповнюють, пояснюють текст, роблять його більш зрозумілим, а в ряді випадків дозволяють значно скоротити його. При відборі ілюстрацій слід пам'ятати, що їх кількість визначає той оптимум, який дозволяє дати наочне уявлення про головні події, явища, типові риси об'єкта, або його особливості.

6) Зміст карт має узгоджуватися з текстом.

Особливості регіональної енциклопедії та її перспективи в тому, що вона є інформаційною базою регіону чи міста. Тобто, подібні видання достовірно, неупереджено і всебічно представляють цілісний багатогранний образ конкретної території.

Спробу розпочати роботу над енциклопедією Львова науковці зробили у 2002 році, але обговорено лише концепцію майбутнього видання. Хоча в 2006–2007 рр. вийшла «Історія Львова» як найповніше видання про минуле міста [14]. За змістом це видання подає еволюцію територіальної структури міста та її громади, політичні події, суспільні рухи, економічне та культурне життя міста в хронології подій. Розділи енциклопедії «Історія Львова»: град князівства, місто Галицької землі, Львів у XVII–XVIII ст. (Т.1), столиця королівства Галичини та події до жовтня 1918 року (Т.2), Львів ХХ ст. – початку ХХІ ст. (Т.3). В межах розділів матеріал представлено за тематичними рубриками: економіка, медицина, церква, культура. Кожен том має іменний покажчик, а третій том подає список скорочень та «Вибрану бібліографію Львова». Ґрунтовні авторські статті супроводжуються покликаннями на наукову літературу на кількох мовах (укр., пол., нім., рос.). Книга ілюстрована значною кількістю кольорових вклейок, карт, фотографій документів та музейних експонатів, а також вулиць міста та видатних його осіб, репродукцій давніх мініатюр та портретів авторства відомих художників.

На базі ґрунтового видання «Історія Львова» і було створено багатотомну «Енциклопедію Львова» [10]. Це – перша енциклопедична праця універсального характеру про історію окремого міста – регіональна енциклопедія України. Її головне завдання – з науковою об'єктивністю, шляхом ретельного відбору концептуальних статей і статей про конкретні події і факти ознайомити читачів з історією міста, охарактеризувати сучасний соціально-економічний стан і дати найбільш повне уявлення про культуру Львова. Укладачі енциклопедії широко залучали до збору та систематизації матеріалів місцевих спеціалістів і знавців національної історії та культури. Практично кожна стаття включає десятки сторінок матеріалів архівних документів, монографій і статей, які доводять її науковість і достовірність. Але і самі ці статті, на думку творців енциклопедії Львова, формують новий культурно-інформаційний простір, який призначено не тільки для задоволення духовно-пізнавальних запитів сучасних читачів, а й майбутніх поколінь.

«Енциклопедія Львова» включає статті про відомих осіб, які народилися, вчилися чи працювали у Львові. Гасла енциклопедії присвячені також представникам міської адміністрації Львова, церковним діячам та діячам науки та культури. Пам'ятки архітектури, вулиці, площі, унікальні експонати також представлені в енциклопедії як і наукові та навчальні заклади, установи культури, громадські об'єднання. Тематично підібрано гасла про міський побут та світові чи загальноукраїнські події у Львові. Назви гасел в енциклопедії подані великими літерами. Більшість авторських статей супроводжують чудові фото чи репродукції портретів, архітектурних пам'яток, будинків, одягу, товарів чи підприємств, які походять зі збірок Львівської галереї мистецтв, Львівського історичного музею, Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України, Центру досліджень визвольного руху, приватних колекцій. Для покликань (див.) на персоналії, установи, церкви, музеї, які вже є гаслами, використовується курсив. Побудова матеріалу в енциклопедії – алфавітна. Ця регіональна енциклопедія є систематизованим зведенням знань про Львів за період від першої згадки про місто – 1256 р., і аж по сьогодні, а також про його місце і роль в історії, культурі і економіці України. На сьогодні це одне з найкращих кольорових енциклопедичних видань регіонального характеру.

Коли вийдуть уже всі томи «Енциклопедії Львова», то варто розмістити в Інтернет-мережі електронний варіант цієї книги, де окремі гасла можна було б уточнювати, розширювати чи вносити правки, актуалізуючи інформацію.

Електронна регіональна енциклопедія як реалізована модель інтеграції має форму, засновану на системі довідників-показчиків (тематичний рубрикатор і словник енциклопедії, адресний (географічний), картографічний, іменний, предметний, хронологічний, бібліографічний, іконографічний), які організують зв'язок між об'єктами інформаційних ресурсів архівів, музеїв, бібліотек, органів охорони пам'яток історії та культури.

Як зразок, можемо розглянути регіональну енциклопедію «Дрогопедія (Дро-Е)» [2] – перша електронна і єдина online-енциклопедія Дрогобича (Дрогобиччини), яку запущено в липні 2012 р.

Дрогопедія має велику кількість довідкових матеріалів із майже щоденним оновленням інформації: включаючи історичні факти, сучасні неологізми Дрогобича та Дрогобицького краю, короткі біографії її мешканців, визначення подій, довідку про міську періодику, видані книги.

Енциклопедія поставила собі за правило здійснювати посилання на джерела (друковані, електронні), які є показником, що факти створенні не на "порожньому місці". Винятком становлять ті факти, яким автори стали очевидцями, чи безпосередньо стали їх творцями. Тому людина (автор) є також джерелом інформації.

Тут зібрані слововживання та фрази (вирази), які часті у розмові дрогобичан. Деякі з них є не тільки явищем «мовної культури» міста Дрогобича, а явищем ширшим – регіональним. Такий словничок представлено у структурі енциклопедії: акурат – якраз; батяр – шибеник, розбишака, кримінальник; кремпувати(ся) – ніяковіти, соромитися та інші.

Електронна енциклопедія подає алфавітний показчик імен, термінів, понять та їх тлумачення після переходу на гіперпосилання, в тому числі до Вікіпедії (Вільної енциклопедії). За структурою електронної енциклопедії є онлайн-бібліотека, яка включає: бібліотеку книг, фото-бібліотеку, бібліотеку періодики та бібліотеку ретро-новин Дрогобича.

Власне «Дрогобицька онлайн-бібліотека» – найбільше цифрове зібрання книг та іншої літератури про Дрогобич, рубрика Інтернет-газети Drohobyczer Zeitung. В ній зібрана художня та науково-популярна (історична) література про місто та його мешканців. Кожна книга/журнал має свій опис, а також (не завжди кожна) посилання (лінк) на свою електронну версію.

Про Львів ще створено популярну енциклопедію [21], де присутні близько 700 слів (імен громадсько-культурних діячів, братств, вулиць Львова) з поясненнями. Основна інформація відображає історію міста та його центральних вулиць, пам'ятки природи й архітектури, а також життєписи відомих осіб різних національностей, які народилися, вчилися, чи якийсь час проживали та працювали у Львові. Наприклад, у книзі можна прочитати, що у XVI ст. живописець Августин працював у Львові. Саме він розписав циферблат годинника (1557) на вежі Ратуші, ікони (1567) для Кафедрального собору. В енциклопедії також міститься інформація про сучасників – Юрія Андруховича, Ігоря Білозора, Романа Віктюка, Святослава Вакарчука, Бориса Возницького, та інших, але гасла частини відомих людей Львова до енциклопедії не потрапили.

Отже, це науково-популярне видання краєзнавчої тематики в одному томі. В основному тут було використано відомі словникові джерела, у меншій мірі – вибрані наукові праці та історичні документи та львовознавчі матеріали.

В планах Інтернет-порталу громадських організацій Львова нова Мультимедійна онлайн-енциклопедія Львова. Проект передбачає створення та функціонування інформаційного веб-порталу на якому будуть міститися відомості про Львів.

Таким чином, регіональні енциклопедії відіграють важливу роль в розвитку культури регіону і виконують основні функції: інформативну (передача наукового досвіду), пізнавальну (концентрують в собі кращий науковий досвід безлічі поколінь людей), комунікативну (охоплюють більшість членів суспільства через систему масової комунікації), культурну (фіксують інформацію та зберігають її), меморіальну (енциклопедія як носій і свідок історії народу), управлінську (ідеологія енциклопедії) і ін. Також можемо говорити про намічені напрямки розвитку регіональної енциклопедистики: створення тематичних, персональних енциклопедій, енциклопедій міст і районів України; сприяння розвитку регіональної науки, оскільки енциклопедії виявляють мало вивчені проблеми в різних галузях знання.

В галузі наукового знання сучасна регіональна енциклопедія може і повинна виконувати функції забезпечення краєзнавчою інформацією, надаючи можливість дослідникам отримати всі необхідні для них базові знання. У галузі освіти сучасна наукова енциклопедія повинна забезпечити можливість будь-кому, хто має бажання розширити свої знання, отримати точну, достовірну та актуальну інформацію про місто, край, регіон. В галузі збереження прийняттого для людства рівня культурних запитів особистості і суспільства сучасна регіональна енциклопедія повинна бути хранителем реального знання, гарантовано достовірного, об'єктивного і актуального.

Список використаних джерел

1. Добко Т.В. Українська енциклопедія в електронному середовищі / Т. В. Добко // Українська енциклопедистика: матеріали Третьої міжнародної наукової конференції (м. Київ, 22–23 жовтня 2013 року). – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – С.45–50.
2. Дрогопедія/Drogopedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dro-e.blogspot.com/>
3. ДСТУ 3017 – 95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт України, 1995. – 45 с.
4. Енциклопедичний словник Лемківщини / І. Красовський, І. Челак. – Львів: Астролябія, 2013.
5. Енциклопедія Закарпаття. Визначні особи ХХ століття / Гол. ред. В. В. Бедь. – Ужгород: Гражда, 2007. – 385 с.
6. Енциклопедія історії та культури карпатських русинів / Укл. П.Р. Магочій, І. Поп; пер. з англ. Н. Кушко. – Ужгород, 2010.
7. Енциклопедія Ічнянщини: 10 тисяч статей, довідок, документів, ілюстрацій: довідник / Укл. В. Шевченко. – К., 2014.
8. Енциклопедія Коломийщини / за ред. М. Савчука. – Коломия: Вік, 1996–2007.
9. Енциклопедія Криворіжжя: У 2 т. / Упоряд. В. П. Бухтіяров. – Кривий Ріг: ЯВВА, 2005.
10. Енциклопедія Львова: В 7 т. / За ред. А. Козицького. – Л.: Літопис, 2007 (Т 1–4).
11. Енциклопедія мистецтва Полтавщини: У 2 т. / Укл. В. М. Ханко. – Полтава, 2014–2015.
12. Железняк М.Г. Енциклопедія сучасної України – здобутки, проблеми та перспективи / М. Г. Железняк // Українська енциклопедистика: матеріали Другої міжнародної наукової конференції (м. Київ, 17 червня 2011 року). – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – С. 14–24.
13. Івано-Франківськ: енциклопедичний словник / Автори-упорядники: Карась Г., Діда Р., Головатий М., Гаврилів Б. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 496 с.
14. Історія Львова: У 3 т. / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича; редкол.: Я. Ісаєвич, М. Литвин, Ф. Стеблій. – Л.: Центр Європи, 2006–2007. – (Т.1–3).
15. Київ: історико-біографічний енциклопедичний довідник / Г. Ю. Івакін, М. Б. Кальницький, Ю. В. Павленко та ін.; Ю. О. Храмов (відп. ред.); Інститут гуманітарних досліджень української академії наук. – К.: Фенікс, 2007.
16. Лісіна С.О. Інтеграція інформаційних ресурсів через регіональні енциклопедії / С.О.Лісіна // Матеріали 5-ої Міжнародної наукової конференції «Інформація, комунікація, суспільство»: 19–21 травня 2016. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. – С.270.
17. Лісіна С.О. Українські довідкові видання в системі соціальних комунікацій: стан та перспективи дослідження / С. О. Лісіна // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації 2012 р., №3 (11). – Запоріжжя, 2012. – С.122–129.
18. Митці Буковини: енциклопедичний довідник / Укл. Т. Дугаєва, І. Міщенко. – Чернівці, 1998.
19. Морская энциклопедия Одессы / Глав. ред. К. Ильницький. – Одесса, 2012.
20. Полтавщина: енциклопедичний довідник / За ред. А. В. Кудрицького. – К.: УЕ, 1992. – 1023 с.
21. Популярна енциклопедія Львова: історія, культура, людина, місто / Упоряд. О. Ольсич. – Львів: Ставропігон, 2009. – 244 с.
22. Про інформацію: закон України, станом на 1 груд. 2002 р. / Верх. Рада України. – К.: Парлам. вид-во, 2002. – 24 с.
23. Сумщина в іменах: енциклопедичний довідник. – Суми, 2003.
24. Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. – Тернопіль: Збруч, 2004–2010.
25. Українська енциклопедистика: матеріали Третьої міжнародної наукової конференції (м. Київ, 22–23 жовтня 2013 року). – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – 282 с.
26. Українська енциклопедистика: матеріали Другої міжнародної наукової конференції (м. Київ, 17 червня 2011 року). – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – 113 с.
27. Черниш Н. І. До питання про сучасну типологію енциклопедій / Н.І.Черниш // Вісник книжкової палати. – 2015. – №4. – С.3–8.
28. Черниш Н. І. Українська енциклопедична справа: історія розвитку, теоретичні засади підготовки видань / Н.І.Черниш. – Л.: Фенікс, 1998. – 91 с.
29. Чернігівщина: енциклопедичний довідник. – К.: УРЕ, 1990. – 1007 с.
30. Швецова-Водка Г.М. Типологія книги: навч. посібн. / Г.М.Швецова-Водка; Рівн. Держ. Ін-т культури. – К.: Кн. палата України, 1999. – С. 56.
31. Энциклопедия Бердянска: Историко-краеведческий, общественно-политический справочник: В 2 т / Авт. идеи, рук. творч. группы В. И. Михайличенко. – Мелитополь, 2013–2014.

Светлана Лисина

**ЛЬВОВСКИЕ РЕГИОНАЛЬНЫЕ ЭНЦИКЛОПЕДИИ:
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ**

В статье представлены региональные энциклопедии Львова и области как пример интеграции накопленного материала о городе и основной ресурс региона. Автор также попыталась дать характеристику структуры и основных требований формирования региональных энциклопедий для совершенствования подготовки публикаций такого типа.

Ключевые слова: регион, малая территория, краеведение, энциклопедистика, региональная энциклопедия.

Svetlana Lisina**LVIV REGIONAL ENCYCLOPEDIA: PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

The article presents the regional encyclopedia of Lviv and the region as the integration of accumulated material about the city and the main resource of area. The author also tried to characterize the structure and basic requirements for the formation of regional encyclopedias improving the preparation of publications of this type.

Key words: region, a small area studies, local history, entsyklopedystyka, regional encyclopedia.

УДК 94(478)**Наталія Вовк****ДОКУМЕНТНИЙ СУПРОВІД ФОРМАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Стаття присвячена аналізу інформаційного середовища з точки зору формальних комунікацій. Автор розглянула основні компоненти інформаційного середовища. Подано характеристику етапів розвитку формальних комунікацій в інформаційному середовищі та розглянуто його комунікаційну структуру. Проаналізовано значення документів у формальних комунікаціях.

Ключові слова: комунікація, формальна комунікація, інформаційне середовище, інформаційне суспільство, документ.

Глобальна інформатизація суспільства спричиняє появу і розвиток нових інформаційних технологій та процесів. Поява нових інформаційних ресурсів провокують створення таких інформаційних потреб, задоволення яких відбувається шляхом нової комунікації та створенням нових комунікаційних каналів, як формальних, так і неформальних. Усі інформаційні явища, які спричиняють розвиток інформаційних комунікацій, виникають в інформаційному середовищі.

Інформаційне забезпечення суспільства є важливим чинником, оскільки інформація є сполучною ланкою між учасниками будь-якої спільноти. Важливим завданням залишається дослідження саме інформаційного середовища їх взаємодії під час формальних комунікацій. Актуальним питанням є і визначення основних компонентів інформаційного середовища та шляхи взаємодії в ньому різноманітних комунікацій: документних, інформаційних, формальних, міжособистісних, віртуальних тощо.

Аналізу комунікацій в інформаційному середовищі присвячені наукові роботи О. Тишевської-Шапошник [8], В. Горового [2], О. Онищенко [7], М. Комової [3], Н. Парафійник [6] та інших. Незважаючи на достатню кількість публікацій в даному напрямі, варто зазначити, що загальний огляд інформаційного середовища та аналіз його основних компонентів потребує деталізації. На сьогодні досліджено основні види комунікацій у різних сферах суспільного життя: підприємницькій, бібліотечній, освітній, культурній, економічній, соціальній, політичній та ін.

Метою статті є поглиблений аналіз сучасного інформаційного середовища та особливостей особливостей документного забезпечення формальних комунікацій.

Методи і засоби комунікаційних зв'язків в середині інформаційного середовища сьогодні мають неабиякий вплив на розвиток інформаційного суспільства загалом. Для кращого розуміння варто розглянути поняття «інформаційного середовища» з точки зору комунікації. Г. Москалюк інформаційне середовище розглядає як сукупність чинників, які забезпечують роботу користувачів з різноманітними інформаційними ресурсами за допомогою інтерактивних методів інформаційно-комунікативних технологій, які взаємодіють з ним як із суб'єктом інформаційного спілкування та особистістю [5]. Тобто, інформаційне середовище – це комплекс взаємопов'язаних умов, які впливають на діяльність учасників комунікації, що взаємодіють між собою за допомогою сучасних засобів комунікації із залученням мультимедійних технологій, з метою подальшого розвитку міжособистісних взаємин. З іншого боку, інформаційне середовище – це сукупність зв'язків, які виникають між учасниками комунікації та формуються під впливом зовнішніх чинників. Отже, поняття учасників комунікації та умов комунікації взаємопов'язані і власне формують наповнення інформаційного середовища комунікації.

На рисунку 1 зображено схему взаємодії між учасниками комунікації.